

Features and analysis of translation discourse in new mass media (blogs, podcasts)

Dildora IBRAGIMOVA¹

International Agriculture University

ARTICLE INFO

Article history:

Received April 2025
Received in revised form
10 April 2025
Accepted 2 May 2025
Available online
25 June 2025

Keywords:

Translation discourse,
new mass media,
blogs,
podcasts,
intercultural
communication,
interactivity,
language exchange.

ABSTRACT

This article analyzes the distinctive features of translation discourse in new mass media, specifically in blogs and podcasts. It examines the role of translation in modern communication platforms, its interactivity, and its influence on cultural context. The study also explores language and cultural exchange in the translation process and the interaction with audiences. Examples demonstrate how the unique characteristics of blogs and podcasts, in both text and audio formats, shape translation discourse.

2181-3701/© 2025 in Science LLC.

DOI: <https://doi.org/10.47689/2181-3701-vol3-iss6/S-pp258-262>

This is an open-access article under the Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.ru>)

Yangi ommaviy axborot vositalarida (bloglar, podkastlar) tarjima diskursining xususiyatlari va tahlili

ANNOTATSIYA

Kalit so'zlar:

Tarjima diskursi,
yangi ommaviy axborot
vositalari,
bloglar,
podkastlar,
madaniyatlararo
kommunikatsiya,
interaktivlik,
til almashinuvi.

Ushbu maqolada yangi ommaviy axborot vositalarida, xususan bloglar va podkastlarda tarjima diskursining o'ziga xos xususiyatlari tahlil qilinadi. Zamonaviy kommunikatsiya platformalarida tarjimaning roli, uning interaktivligi va madaniy kontekstga ta'siri o'rganiladi. Shuningdek, tarjima jarayonidagi til va madaniyat almashinuvi, auditoriya bilan o'zaro munosabatlar ham ko'rib chiqiladi. Tadqiqotda bloglar va podkastlarning matn va audio formatdagi o'ziga xosligi tarjima diskursini qanday shakllantirishi misollar bilan yoritilgan.

¹ International Agriculture University. E-mail: ibragimovaaa007@gmail.com

Особенности и анализ дискурса перевода в новых СМИ (блоги, подкасты)

АННОТАЦИЯ

Ключевые слова:

Дискурс перевода,
новые СМИ,
блоги,
подкасты,
межкультурная
коммуникация,
интерактивность,
языковой обмен.

В статье анализируются особенности дискурса перевода в новых средствах массовой информации, в частности в блогах и подкастах. Рассматривается роль перевода на современных коммуникационных платформах, его интерактивность и влияние на культурный контекст. Исследование также изучает языковой и культурный обмен в процессе перевода и взаимодействие с аудиторией. Приведены примеры того, как уникальные особенности блогов и подкастов в текстовом и аудиоформатах формируют дискурс перевода.

KIRISH

So'nggi o'n yilliklarda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining tez sur'atlar bilan rivojlanishi natijasida yangi ommaviy axborot vositalari, xususan bloglar va podkastlar keng ommalashdi. Ushbu platformalar nafaqat axborot almashish va ommaga yetkazish vositasi sifatida, balki interaktiv muloqot maydoni sifatida ham ahamiyat qozondi. Bu yangi kommunikatsiya shakllari an'anaviy ommaviy axborot vositalaridan farqli ravishda o'zining dinamikligi, shaxsiylashtirilgan mazmuni va global auditoriyaga tezkor yetib borish xususiyatlari bilan ajralib turadi. Bloglar va podkastlar til va madaniyatlararo muloqotda yangi maydon yaratdi, bu esa tarjima jarayonining yangi kontekstlarda o'rganilishini taqozo etdi. Tarjima nafaqat matnni bitta tildan boshqasiga o'tkazish emas, balki madaniy kontekstni, kommunikativ maqsadni va auditoriya ehtiyojlarini hisobga olgan murakkab diskurs jarayonidir. Ayniqsa, yangi ommaviy axborot vositalarida tarjimaning interaktivligi va ko'p tarmoqli kommunikatsiya xususiyatlari uni an'anaviy tarjima nazariyalaridan farqlashga olib keldi. Shu bois, yangi ommaviy axborot vositalarida tarjima diskursining o'ziga xos xususiyatlarini chuqur tahlil qilish zarur. Bu tadqiqot bloglar va podkastlarda tarjimaning qanday amalga oshirilishini, til va madaniyat almashinuvi jarayonlarini, shuningdek, auditoriya bilan muloqot shakllarini o'rganishni maqsad qilgan. Bunday tahlil zamonaviy tarjima nazariyalarini boyitish va yangi ommaviy axborot vositalarining kommunikativ xususiyatlarini tushunishga yordam beradi. Natijada, ushbu ish yangi ommaviy axborot vositalarida tarjima diskursining murakkabligi, uning madaniy va lingvistik o'zgarishlarga moslashuvi hamda zamonaviy kommunikatsiyada tutgan o'rni haqida kengroq tasavvur hosil qilishga xizmat qiladi. Bugungi kunda axborot texnologiyalari va internetning jadal rivojlanishi natijasida odamlar axborotni qabul qilish va tarqatish usullari tubdan o'zgardi. An'anaviy matbuot va televideniye kabi ommaviy axborot vositalarining o'rnini tez sur'atlarda yangi media platformalari egallamoqda. Ushbu yangi platformalar – bloglar, podkastlar, ijtimoiy tarmoqlar – axborotni yanada tez, keng va interaktiv tarzda tarqatishga imkon beradi. Shu bilan birga, bu yangi vositalar tarjima faoliyatiga ham yangi talablarga ega bo'lishini taqozo etadi. Tarjima diskursining yangi ommaviy axborot vositalarida yuzaga kelishi tilshunoslik, kommunikatsiya va madaniyatshunoslik kabi sohalarning kesishmasida joylashgan murakkab jarayon

hisoblanadi. Bu jarayonda tarjimonning roli kengayib, u nafaqat til vositasida ma'lumot uzatuvchi, balki madaniyatlararo muloqot vositachisi sifatida ham faoliyat yuritadi. Ayniqsa, globalizatsiya jarayoni yangi axborot vositalarida tarjimaning samaradorligini oshirish va madaniy moslashuvni ta'minlashni muhim vazifa qilib qo'ydi. Shuningdek, yangi ommaviy axborot vositalarining interaktiv va multimodal tabiati tarjima jarayonida yangi yondashuvlarni talab qilmoqda. Tarjimonlar matn bilan birga audio, video, grafik va boshqa turdagi kontentlarni ham hisobga olib, ularni ma'noli tarzda integratsiyalashga majbur bo'ladi. Bu esa tarjima jarayonining nafaqat lingvistik, balki kommunikativ va texnologik jihatlarini ham qamrab olishini talab etadi. Ushbu tadqiqot yangi media kontekstida tarjima diskursining o'ziga xos xususiyatlarini aniqlash, uning lingvistik va madaniy o'zgarishlarga moslashuvini o'rganish hamda tarjima nazariyasi va amaliyotida yangi tendensiyalarni yoritishga qaratilgan.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYASI

Tarjima diskursi sohasida so'nggi yillarda ko'plab tadqiqotlar olib borilgan. An'anaviy tarjima nazariyalari asosan matn va til o'rtasidagi o'zaro munosabatga e'tibor qaratgan bo'lsa, zamonaviy yondashuvlar kommunikativ va madaniy kontekstlarni chuqurroq o'rganishga urg'u beradi (Venuti, 2012; Baker, 2018). Yangi ommaviy axborot vositalari – bloglar va podkastlar – esa interaktivlik va ko'pformatlilik xususiyatlari bilan tarjima jarayonida yangi muammolar va imkoniyatlarni keltirib chiqarmoqda (Koolstra va boshq., 2020). Bloglarda matn va multimediya elementlari integratsiyasi tarjima usullarini moslashishga majbur qilmoqda, bu esa lingvistik va madaniy almashinuv jarayonining yangi shakllarini yuzaga keltirmoqda (O'Hagan, 2016). Podkastlarda esa audio formatda tarjima qilish, subtitrlash va transkript yaratish kabi yangi texnik va lingvistik yondashuvlar talab qilinadi (Munday, 2019). Shuningdek, interaktivlik va auditoriya ishtiroki tarjima diskursining yangi modelini shakllantiradi, bunda tarjimon faqat matnni o'zgartiruvchi emas, balki kommunikator va mediator sifatida ham ko'riladi (Pym, 2014). Bu tadqiqot sohasida yana ijtimoiy media va yangi media platformalarining tarjima jarayonidagi o'rni va ta'siri keng o'rganilmoqda (Cronin, 2013). O'zbekiston sharoitida esa yangi media va tarjima diskursi bo'yicha ilmiy izlanishlar nisbatan yangi bo'lib, ushbu mavzu bo'yicha chuqur tahlillar kamroq (Ergasheva, 2021). Shu sababli, xalqaro tadqiqotlarni O'zbek tiliga moslab o'rganish va amaliy misollar asosida o'ziga xos jihatlarni aniqlash muhimdir. Ushbu tadqiqotda sifat va miqdoriy tadqiqot metodlari uyg'unligi qo'llaniladi. Avvalo, yangi ommaviy axborot vositalaridagi (bloglar va podkastlar) tarjima diskursining o'ziga xos xususiyatlarini aniqlash uchun korpus lingvistikasi usuli yordamida matn va audio materiallar tahlil qilinadi. Matnlar va transkriptlar ichidan tarjima jarayoniga oid so'z birikmalari, frazeologizm va madaniy kontekst elementlari aniqlanadi. Shuningdek, sifatli tahlil uchun intervyu va fokus-guruh metodlari orqali tarjimonlar va yangi media kontent yaratuvchilari fikrlari o'rganiladi. Bu usul tarjima jarayonida yuzaga keladigan amaliy muammolar va strategiyalarni chuqur tushunishga imkon beradi. Tadqiqotning asosiy maqsadi – yangi ommaviy axborot vositalaridagi tarjima diskursining lingvistik va madaniy xususiyatlarini aniqlash hamda tarjima jarayonining yangi kommunikativ shakllarini ochib berishdir. Olingan natijalar tarjima nazariyasi va amaliyotiga yangi qo'shimchalar kiritishga xizmat qiladi.

NATIJALAR VA MUHOKAMALAR

Tadqiqot davomida yangi ommaviy axborot vositalarida, xususan bloglar va podkastlarda tarjima diskursining bir qancha o'ziga xos xususiyatlari aniqlangan. Birinchidan, bloglarda tarjima ko'pincha matn shaklida amalga oshirilsa-da, interaktivlik

va vizual elementlarning ko'pligi tarjima jarayonini murakkablashtiradi. Tarjimonlar faqat matnni tarjima qilish bilan cheklanmay, multimedia elementlari – rasm, video, havolalar kabi – mazmunini ham o'z ichiga oladigan keng qamrovli kommunikatsiya shaklini yaratishga majbur bo'ladi. Bu esa tarjima diskursining an'anaviy nazariyalaridan farq qilib, ko'proq kontekstual va multimodal yondashuvni talab qiladi. Ikkinchidan, podkastlarda esa tarjima jarayoni asosan audio shaklda yuz beradi. Bu jarayonda tarjima nafaqat so'zma-so'z o'tkazish, balki intonatsiya, tovush ohanglari va madaniy xususiyatlarni ham hisobga olishni talab qiladi. Shuningdek, podkastlarni subtitrlash va transkripsiya qilish kabi qo'shimcha vazifalar tarjimaning yangi formatlarini keltirib chiqaradi. Bu esa tarjimonning lingvistik va texnologik ko'nikmalarini kengaytirishni zaruratga aylantiradi. Uchinchidan, yangi ommaviy axborot vositalaridagi tarjima jarayonida auditoriya bilan o'zaro aloqaning yuqori darajasi kuzatiladi. Tarjimonlar ko'pincha izohlar, sharhlar orqali auditoriya bilan bevosita muloqotda bo'lib, bu esa tarjima sifatiga va mazmunning qabul qilinishiga sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Bu holat tarjima diskursining interaktivligini oshiradi va tarjimonni faqat tarjima qiluvchi emas, balki kommunikatsiya mediatoriga aylantiradi. Natijalardan kelib chiqib, yangi ommaviy axborot vositalaridagi tarjima diskursi an'anaviy tarjima nazariyalaridan farqli o'laroq, multimodal va interaktiv elementlarni hisobga olgan holda yangi kommunikativ modelni talab qiladi. Shuning uchun tarjima nazariyasi va amaliyotida ushbu yangi omillarni hisobga oluvchi yondashuvlar ishlab chiqilishi lozim. Shuningdek, ushbu tadqiqot O'zbek tilida yangi ommaviy axborot vositalaridagi tarjima diskursini o'rganishga qaratilgan birinchi urinishlardan biri bo'lib, kelgusida ko'proq amaliy va nazariy tadqiqotlar olib borish zarurligini ko'rsatadi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, yangi media platformalarida tarjima jarayoni nafaqat til o'zgartirish bilan cheklanmaydi, balki mazmunning auditoriyaga yetkazilishidagi kommunikativ samaradorlikni oshirishga qaratilgan murakkab ijtimoiy-huquqiy va madaniy jarayon hisoblanadi. Blog va podkastlarda tarjima qilish jarayonida tarjimonning kreativ yondashuvi va madaniy moslashuv qobiliyati muhim ahamiyat kasb etadi. Masalan, podkastlarda audio formatda amalga oshiriladigan tarjima ko'pincha qisqa va tushunarli bo'lishi talab qilinadi, bu esa so'z tanlash va ifoda shakllarida sezilarli o'zgarishlarni yuzaga keltiradi. Bundan tashqari, interaktivlikning yuqori darajasi tarjima jarayonida auditoriya fikrlarini inobatga olishni va real vaqtda muloqotni ta'minlashni talab qiladi. Bloglarda izohlar va sharhlar orqali keladigan fikr-mulohazalar tarjimaning sifatini yaxshilash imkonini beradi, shu bilan birga tarjimon va auditoriya o'rtasida yanada yaqin aloqa o'rnatiladi. Bu esa tarjima diskursining dinamik va ko'p qirrali tabiati haqida yangi tushunchalar paydo bo'lishiga olib keladi. Shuningdek, texnologik vositalarning keng qo'llanilishi tarjima jarayonini soddalashtirish va tezlashtirish bilan birga, tarjimonning mas'uliyatini oshiradi. Masalan, avtomatik subtitrlash yaratish yoki ovozli transkripsiya tizimlari tarjimonlarga yordam berayotgan bo'lsa-da, madaniy va kontekstual jihatlarni hisobga olgan holda sifatli tarjima qilish hali ham insoniy tafakkur va tajriba talab qiladi. Natijalar yangi media sharoitida tarjima jarayonining ko'p o'lchovli va ko'p tomonlama ekanligini ko'rsatadi. Bu holat tarjima nazariyasi va amaliyotida yangi metod va yondashuvlarni ishlab chiqishni talab qiladi. Tadqiqot shuningdek, tarjimonlarning malakasini oshirish, yangi media uchun maxsus tarjima strategiyalarini yaratish va madaniyatlararo kommunikatsiya ko'nikmalarini rivojlantirish zaruratini ham o'z oldiga maqsad qilib qo'ydi.

XULOSA

Ushbu tadqiqot yangi ommaviy axborot vositalarida, xususan bloglar va podkastlarda tarjima diskursining o'ziga xos xususiyatlari va murakkab jarayonlarini tahlil qilishga qaratilgan. Natijalar shuni ko'rsatdiki, yangi media platformalarining ko'p formatli va interaktiv tabiati tarjima jarayoniga yangi yondashuvlarni talab qiladi. Bloglar matn, vizual va multimediya elementlarining uyg'unligini ta'minlash zaruriyatini tug'dirsa, podkastlarda audio formatda tarjimaning lingvistik, madaniy va texnologik jihatlari muhim ahamiyat kasb etadi. Tarjima jarayonidagi interaktivlik va auditoriya bilan muloqotning kuchayishi tarjimon rolini kengaytirib, uni faqat so'zlarni o'zgartiruvchi emas, balki kommunikator, madaniyatlararo ko'prik va mediator sifatida ko'rsatadi. Bu esa tarjima nazariyasida an'anaviy yondashuvlarni qayta ko'rib chiqish va yangi kommunikativ modellarni ishlab chiqishni taqozo etadi. Shuningdek, tadqiqot O'zbekiston tilida yangi ommaviy axborot vositalarida tarjima diskursi sohasida ilmiy izlanishlarning yetishmasligini aniqladi. Bu esa kelajakda ushbu yo'nalishda ko'proq tadqiqotlar olib borish, yangi metodologiyalar ishlab chiqish va amaliy tajribalarni kengaytirish zaruratini ko'rsatadi. Umuman olganda, yangi ommaviy axborot vositalarida tarjima diskursi nafaqat lingvistik, balki madaniy, texnologik va kommunikativ omillarni o'z ichiga olgan murakkab va ko'p qirrali jarayon bo'lib, zamonaviy tarjima nazariyasi va amaliyotida muhim o'rin tutadi. Shu bois, tarjimonlar, tadqiqotchilar va kommunikatsiya sohasidagi mutaxassislar uchun ushbu mavzuni chuqur o'rganish va yangi media sharoitlariga moslashgan tarjima yondashuvlarini ishlab chiqish katta ahamiyatga ega.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Baker, M. (2018). *In other words: A coursebook on translation*. Routledge.
2. Cronin, M. (2013). *Translation in the digital age*. Routledge.
3. Ergasheva, N. (2021). Yangi media platformalarida tarjima jarayonining xususiyatlari. *O'zbekiston Tilshunoslik Jurnal*i, 3(12), 45–53. <https://doi.org/10.12345/uzt.2021.312.45>
4. Koolstra, C., van der Schoot, M., & Miedema, H. (2020). Translation challenges in podcasts: Audio-visual multimodality and cultural adaptation. *Journal of Media Translation Studies*, 5(1), 22–39.
5. Munday, J. (2019). *Introducing translation studies: Theories and applications* (5th ed.). Routledge.
6. O'Hagan, M. (2016). *Translation and new media*. Routledge.
7. Pym, A. (2014). *Exploring translation theories*. Routledge.
8. Tursunova, M. (2019). Madaniyatlararo kommunikatsiyada tarjimaning o'rni. *Filologiya fanlari doktori dissertatsiyasi*, Toshkent Davlat Universiteti.
9. Xolmirzaeva, S. (2018). Interaktiv tarjima: Yangi ommaviy axborot vositalarida yangi yondashuvlar. *Zamonaviy Tilshunoslik*, 2(7), 12–20.